

به نام خدا

اصول مدیریت شرایط اضطراری و ساختار فرماندهی حادثه

مؤلف

مهندس علیرضا اسد دخت

هرگونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است. متخلفان به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

اصول مدیریت شرایط اضطراری و ساختار فرماندهی حادثه

مؤلف : مهندس علیرضا اسد دخت

ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران

صفحه آرای: شبنم هاشم زاده

طرح روی جلد: داریوش فرسای

چاپ: دانشجو

نوبت چاپ: اول

تاریخ نشر: ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۴۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۴-۷۶۳-۷

نشانی واحد فروش: تهران، میدان انقلاب،

خ کارگر جنوبی، روبروی پاساژ مهستان،

پلاک ۱۲۵۱

تلفن: ۲۲۰۸۵۱۱۱-۶۶۴۱۰۰۴۶

کد پستی: ۱۳۱۴۹۸۳۱۸۵

فروشگاههای اینترنتی :

www.mftbook.ir

www.mftshop.com

نشانی تلگرام: @mftbook

پست الکترونیکی: bookmark@mftmail.com

سرشناسه : اسد دخت، علیرضا، ۱۳۶۶-

عنوان و نام پدید آور : اصول مدیریت شرایط اضطراری و ساختار فرماندهی حادثه / مؤلف: علیرضا اسد دخت .

مشخصات نشر: تهران- دیباگران تهران- ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۳۷۲ ص. مصور .

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۴-۷۶۳-۷

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

موضوع: بلاهای طبیعی - مدیریت

موضوع : Natural disasters-Management

موضوع: حوادث - پیشگیری

موضوع: Accidents-Prevention

موضوع: مدیریت بحران

موضوع : Crisis Management

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ الف ۵ الف ۵۰۱۴/GB

رده بندی دیویی: ۳۶۳/۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۸۹۴۹۹

نشانی اینستاگرام : Dibagaran_publishing

فهرست مطالب

فصل ۱ مقدمه و کلیات ۱۱

- ۱-۱- معرفی ۱۲
- ۲-۱- چارچوب ۱۴
- ۳-۱- چرا باید برای حوادث آماده بود؟ ۱۶
- ۴-۱- مقابله با مخاطرات، نیازها کدامند؟ ۱۷
- ۵-۱- طرح‌ریزی برای شرایط اضطراری ۱۸
- ۶-۱- مدیریت بحران در ایران ۲۸

فصل ۲ ارزیابی مخاطرات ۳۱

- ۱-۲- معرفی ۳۲
- ۲-۲- تعاریف ۳۲
- ۳-۲- مخاطرات و تهدیدات ۳۵
- ۴-۲- احتمال وقوع و اثر تهدیدات ۴۱
- ۵-۲- زلزله ۴۲
- ۶-۲- سیل ۵۵
- ۷-۲- طوفان ۵۹
- ۸-۲- آتش‌سوزی ۶۱
- ۹-۲- لغزش زمین ۶۲
- ۱۰-۲- خشکسالی ۶۹
- ۱۱-۲- قطع برق گسترده ۷۰
- ۱۲-۲- سطح‌بندی مخاطرات ۷۱

۷۲.....	۱۳-۲- عواقب و پیامدهای مخاطرات
۷۳.....	۱۴-۲- مخاطرات آینده.....

فصل ۳ کاهش خطرپذیری ۷۵

۷۶.....	۱-۳- کلیات
۷۸.....	۲-۳- طرح‌ریزی برای کاهش خطرپذیری
۷۸.....	۳-۳- رابطه کاهش خطرپذیری و واکنش در شرایط اضطراری
۸۱.....	۴-۳- طرح‌های کاهش خطرپذیری و رابطه آن با آنالیز آسیب‌پذیری
۸۲.....	۵-۳- چرخه طرح‌ریزی - انجام - چک کردن و عمل نمودن (انجام مجدد)
۸۲.....	۶-۳- مهندسی و ساخت برای مقابله در برابر مخاطرات

فصل ۴ آسیب‌پذیری ۸۷

۸۸.....	۱-۴- کلیات
۸۹.....	۲-۴- آسیب‌پذیری
۹۱.....	۳-۴- شناسایی ساختار، سازماندهی و قوانین رایج
۹۲.....	۴-۴- اهداف آنالیز آسیب‌پذیری
۹۴.....	۵-۴- شرایط منطقه، تأسیسات و عملکرد آن‌ها
۹۵.....	۶-۴- آسیب‌پذیری در برابر مخاطرات طبیعی در مقایسه با تهدیدات انسان ساز
۹۶.....	۷-۴- روند ارزیابی آسیب‌پذیری
۹۸.....	۸-۴- اهداف و اولویت‌های خدمات‌رسانی و رابطه آن با اجزای کلیدی
۹۹.....	۹-۴- وابستگی متقابل با سایر اجزای زیرساختی
۱۰۰.....	۱۰-۴- آسیب‌پذیری در برابر مخاطرات طبیعی
۱۱۱.....	۱۱-۴- آسیب‌پذیری سیستم
۱۱۴.....	۱۲-۴- ارزیابی آسیب‌پذیری، اقدامات اضطراری و کاهش خطرپذیری
۱۱۵.....	۱۳-۴- ارزیابی مدیریت و واکنش و ارتباط آن با آسیب‌پذیری

۱-۵- کلیات	۱۱۹
۲-۵- آماده سازی ساختاری برای مقابله مخاطرات	۱۲۰
۳-۵- چالش های ساختاری (سازمانی)	۱۲۳
۴-۵- ویژگی های ساختاری مؤثر در سازماندهی مدیریت شرایط اضطراری	۱۲۸
۵-۵- آمادگی برای مخاطرات - بهترین اقدامات مدیریتی و خودارزیابی	۱۳۱
۶-۵- چک لیست خود ارزیابی	۱۳۲

فصل ۶ ساختار فرماندهی حادثه، مرکز فرماندهی حادثه و ارتباطات

۱-۶- کلیات	۱۴۲
۲-۶- ساختار فرماندهی حادثه	۱۴۲
۳-۶- ارتباطات	۲۵۲
۴-۶- کمیته های اضطراری برای طرح کاهش خطرپذیری و طرح اضطراری	۲۵۸
۵-۶- مرکز فرماندهی حادثه	۲۵۸
۶-۶- طرح ارتباطی بحران	۲۶۳

فصل ۷ واکنش در شرایط اضطراری و طرح های عملیاتی حادثه

۱-۷- کلیات	۲۷۴
۲-۷- چالش بزرگ در دسترس بودن اطلاعات	۲۷۶
۳-۷- طرح های واکنش اضطراری	۲۷۷
۴-۷- فرایند کلی برای پیشبرد طرح واکنشی و عملیاتی	۲۸۸
۵-۷- مدیریت شرایط اضطراری در شوک اولیه	۲۹۲
۶-۷- اقدامات پیشگیرانه	۲۹۳
۷-۷- روند واکنشی در حوادث	۲۹۳
۸-۷- دستورالعمل استفاده از طرح ها در شرایط اضطراری	۲۹۸
۹-۷- اطلاع رسانی و ارتباطات داخلی در زمان بحران	۳۱۰

۳۱۶.....	۱۰-۷ طرح ارتباطاتی و روند اطلاع‌رسانی
۳۲۲.....	۱۱-۷ طرح‌های عملیاتی

۳۳۹	فصل ۸ بازیابی، تمرین، آموزش و به‌روز رسانی
-----	---

۳۴۰.....	۱-۸ کلیات
۳۴۲.....	۲-۸ ارزیابی حادثه و ارزیابی خسارت
۳۴۵.....	۳-۸ انواع ارزیابی
۳۴۹.....	۴-۸ تکنیک‌های جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و ارائه گزارش
۳۵۱.....	۵-۸ بازسازی و بازیابی‌های اولیه
۳۵۵.....	۶-۸ تأمین آب در شرایط اضطراری
۳۷۰.....	۷-۸ به‌روز رسانی و ارتقاء طرح و برنامه‌های مدیریت شرایط اضطراری
۳۷۱.....	۸-۸ آموزش و تمرین برنامه‌های مدیریت شرایط اضطراری

خط مشی کیفیت انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران در عرصه کتاب‌هایی است که بتواند خواسته‌هایی به روز جامعه فرهنگی و علمی کشور را تا حد امکان پوشش دهد.

حمد و سپاس ایزد منان را که با الطاف بی‌کران خود این توفیق را به ما ارزانی داشت تا بتوانیم در راه ارتقای دانش عمومی و فرهنگی این مرز و بوم در زمینه چاپ و نشر کتب علمی دانشگاهی، علوم پایه و به ویژه علوم کامپیوتر و انفورماتیک گام‌هایی هرچند کوچک برداشته و در انجام رسالتی که بر عهده داریم، مؤثر واقع شویم.

گسترده‌گی علوم و توسعه روزافزون آن، شرایطی را به وجود آورده که هر روز شاهد تحولات اساسی چشمگیری در سطح جهان هستیم. این گسترش و توسعه نیاز به منابع مختلف از جمله کتاب را به عنوان قدیمی‌ترین و راحت‌ترین راه دستیابی به اطلاعات و اطلاع‌رسانی، بیش از پیش روشن می‌نماید.

در این راستا، واحد انتشارات مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران با همکاری جمعی از اساتید، مؤلفان، مترجمان، متخصصان، پژوهشگران، محققان و نیز پرسنل ورزیده و ماهر در زمینه امور نشر درصدد هستند تا با تلاش‌های مستمر خود برای رفع کمبودها و نیازهای موجود، منابعی پُر بار، معتبر و با کیفیت مناسب در اختیار علاقمندان قرار دهند.

کتابی که در دست دارید با همت "**مهندس علیرضا اسد دخت**" و تلاش جمعی از همکاران انتشارات میسر گشته که شایسته است از یکایک این گرامیان تشکر و قدردانی کنیم.

کارشناسی و نظارت بر محتوا: زهره قزلباش

در خاتمه ضمن سپاسگزاری از شما دانش‌پژوه گرامی درخواست می‌نماید با مراجعه به آدرس dibagaran.mft.info (ارتباط با مشتری) فرم نظرسنجی را برای کتابی که در دست دارید تکمیل و ارسال نموده، انتشارات دیباگران تهران را که جلب رضایت و وفاداری مشتریان را هدف خود می‌داند، یاری فرمایید.

امیدواریم همواره بهتر از گذشته خدمات و محصولات خود را تقدیم حضورتان نماییم.

مدیر انتشارات

مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران
Publishing@mftmail.com

تقدیم به پدر عزیز و مادر و مهربانم

که در سختی ها و دشواری های زندگی همواره یاری دلسوز و خداکار

و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده اند

تقدیم به همسر مهربانم

که با گذشت و صبر و تمامی سختی های رفیق راه بود

پیشگفتار

در جهانی که قطعیت در آن وجود ندارد، هر جامعه‌ای باید برای شرایطی مانند زلزله، سیل و آتش‌سوزی و ... آمادگی داشته باشد و بتواند حداقل امداد و خدمات اولیه‌ای را برای افراد جامعه فراهم کند. با توجه به رشد جمعیت و گسترده شدن جوامع انسانی، شرایطی ایجاد می‌شود که جامعه و تأسیسات زیرساختی در معرض دامنه بزرگتری از مخاطرات و تهدیدات نسبت به آن چیزی که امروز با آن روبرو هستند، قرار می‌گیرند.

برای کاستن از خسارات و تلفات ناشی از وقوع حوادث، لازم است با توجه به نوع موقعیت اضطراری پیش آمده، فعالیت واکنشی مناسبی بسته به حادثه و شرایط ایجاد شده، انجام گیرد. به عبارت دیگر یک حادثه نیازمند فعالیت واکنشی است تا از خسارت‌های آن پیشگیری بعمل آید یا به حداقل برسد.

این کتاب:

- توسعه برنامه‌ها و طرح‌های واکنش در شرایط اضطراری در یک سازمان را با ارائه پیشنهاداتی درباره موارد موجود در ساختار، سازماندهی، منابع در دسترس و ... پیشنهاد می‌دهد.
- مفاهیم مهم در طرح ریزی در هر بخش از هر سازمان یا شرکت خدمات رسان مانند زنجیره و ساختار فرماندهی حادثه، اطلاع رسانی و ارتباطات، تدارکات، مرکز فرماندهی حادثه، شناسایی مخاطرات و فعال سازی طرح‌های واکنشی، ارزیابی حادثه و ... را ارائه می‌دهد.

لازم به ذکر است در این کتاب فقط مفاهیم پایه ای و اصول اولیه مدیریت شرایط اضطراری ارائه شده و می تواند به عنوان نقطه شروعی برای اجرای این قبیل برنامه ها در هر سازمان و یا تأیساتی به کار گرفته شود.

اگر چه سعی گردیده تا مطالب کتاب به صورت کامل و بدون نقص ارائه گردد، ولی با این حال مطمئناً خالی از اشکال نمی باشد، بنابراین از تمامی کاربرانی که کتاب حاضر را مورد استفاده قرار می دهند، تقاضا می شود هرگونه اشکال یا پیشنهادی برای بهبود و اصلاح محتوای کتاب حاضر دارند از طریق ایمیل wswtraining@gmail.com به ما منتقل سازند تا در چاپ های بعدی مورد استفاده قرار گیرند. همچنین کاربران می توانند هرگونه سؤال در مورد این کتاب را به وسیله همین ایمیل مطرح سازند.

علیرضا اسد دخت